

Matuszewski, Adam

"Potęga wyobraźni", Jacob Bronowski, Warszawa 1988 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 34/2, 386

1989

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Jacob Bronowski: *Potęga wyobraźni*. Przełożył Stefan Amsterdamski. PIW Warszawa 1988, 455 ss., ilustr.

Jacob Bronowski (zm. 1974) był uczonym brytyjskim polskiego pochodzenia, a udostępniona przez Państwowy Instytut Wydawniczy w przekładzie polskim jego książka jest zbiorem 13 popularnonaukowych esejów wykorzystanych w zrealizowanym w 1972 r. na zamówienie BBC serialu telewizyjnym *The Ascent of Man*. Telewizja Polska prezentowała ten cykl jesienią 1983 r. pt. *Powstanie człowieka*.

Książka zawiera popularne ujęcie dziejów rozwoju cywilizacji technicznej, ale wpleciona w nie została historia nauki i techniki. Autor przedstawia najważniejsze wydarzenia z historii cywilizacji i zastanawia się nad czynnikami warunkującymi ten rozwój. Na pewnym etapie rozwoju historia cywilizacji przechodzi w wykładzie Bronowskiego w historię nauki (nauk) służącą bezpośrednio postępowi technicznemu. W ten sposób omawia autor dzieje i dokonania alchemii, a następnie chemii, matematyki i fizyki. Te nauki teoretyczne miały przygotować rozwój nauk technicznych zapoczątkowany przez angielską i francuską rewolucję przemysłową.

W ostatnich rozdziałach Bronowski opisuje rozwój w XIX i XX w. nauk ściśle współtworzących postęp cywilizacyjny: fizyki i biologii ze szczególnym uwzględnieniem badań genetycznych. Przez rozważania autora przewija się ogólna intencja tej książki: ukazanie stopniowego wzrostu i doskonalenia się „mocy ludzkiego umysłu”, który od początku dążył do poznania materialnej rzeczywistości i starał się zawładnąć przyrodą. Teraz wszelako — zaznacza autor — w końcu XX w. musi nastąpić kres dotychczasowego ujarzmienia przyrody, a rozpocząć się powinien etap moralnego posłannictwa nauki czyli przekształcania świadomości ludzi w taki sposób, aby cywilizacja nie zwróciła się przeciw nim samym.

Książka Bronowskiego jest przykładem właściwej popularyzacji niektórych zagadnień dziejów nauki i techniki.

Adam Matuszewski
(Warszawa)

W. Klose: *Nordsee Geschichte. Küsten-Menschen-Schiffe*. Westholsteinische Verlagsanstalt Boyens and Co. Heide 1987; 208 ss., ilustr., liter., chronologia.

Autor przedstawia w swej książce opowieść historyczną z obszaru burzliwego z natury morza, wstrząsanego różnymi wydarzeniami związanymi z prowadzonymi tu wojnami od czasów rzymskich po ostatnią wojnę w Europie. Opowieść zaczyna się od wędrowek Celtów i Germanów i dalej ciągnie się przez dzieje Wikingów,